

החברותא

החברותא בטאון פנימי לחברים גליון מס 499 בס"ד ערש"ק פר' משפטים (מערבן-סקלים) כ"ג שבט תשע"ה

פצצות יקרים

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (כ"א, א') כתב רש"י ואלה מוסיף על הראשונים מה ראשונים מסיני אף אלו מסיני. החידוש בזה לפי שלכאורה יש לומר שדיני ממונות אינם אלא תיקון מדיניי, מלמדנו שאלה המצוות אף שהם שכליות מ"מ גם בהם העיקר הוא צווי השי"ת לעשות נחת רוח לפי שצויתי ונעשה רצונו. (באר שמואל מאונסדורף)

כי תקנה עבד עברי (כ"א, ב') להיות כי המשפטים הם שבין אדם לחבירו כמש"כ לפניהם לכך הקדים מצות עבד עברי שביותר יש לזהר שלא לעשות עול לחבירו בשעבוד גופו ומהפסד ממונו. (שפת אמת)

כי תקנה עבד עברי וגו' (כ"א, ב') היינו אם ברצונך לתקן עצמך להיות עבד עברי להשי"ת העצה היא שש שנים יעבוד, הכוונה שכל ימי חי האדם בעוה"ז יעבוד קונו בכל עת ועידן ובשביעית לעתיד לבא או יצא לחפשי כי רק מי שמשם עצמו כעבד על דברי תורה רק אז נעשה חופשי בעוה"ז ובעוה"ב. (אמרי אלימלך)

ורפא ירפא (כ"א, י"ט) נראה לפרש כפל הלשון דבא להורות שקודם שהולך לרופא משום דכאיב ליה מכאוב, יבקש רחמים מהשי"ת ויקבל על עצמו לשוב ממעשיו הרעים או יכנע לבכו ואחר שגרפא מתחלואי הנפש כבר קל לרפאותו רפואת הגוף, וזה ורפא בנגעי הנפש ירפא גם גופו עלתה ארוכה לו. (באר שמואל)

...אם ענה תענה אותו כי אם צעוק יצעק אלי שמוע אשמע צעקתו (כ"ב, כ"ב) הלשון כי אם וכו' אומר דרשני דהל"ל ואם צעוק יצעק. אלא שהכתוב מלמדנו דאף אם תענה אותו לשם שמים כדי שהוא יצעק לרבש"ע ויתפלל אזי אף אם אשמע צעקתו כמו בתפלת חנה ופנינה מ"מ וחרה אפי וכו', כי חלילה לצער שום בן אדם.

אם כסף תלוה את עמי את העני עמך (כ"ב, כ"ד) יש לפרש דאיתא בב"מ (דף עה) שלשה צועקין ואינן נעניין ואחד מהם הוא המלוה שלא בעדים, אך לענין צדקה מצינו להפוך שצדקה החביבה היא כשניתנת בסתר שלא יתבייש העני ומתן בסתר יכפה אף. וזה שאמר הכתוב אם כסף תלוה או יהיה את עמי בפני עדים ובפני רבים, אך את העני כשתתן צדקה לעני "עמך" זה יהיה רק בינו לבינך ולא יראה אחרים. (עין יעקב)

ולא תענה על ריב לנמות אחרי רבים להמות (כ"ג, ב') הכתוב מדייק לומר לנמות דייקא והכוונה בזה לדייק דכשיש לך דבר שיש בו נפשות וצדדים לכאן ולכאן או אחרי רבים להמות כלומר שם ציוותה תורה לילך אחר הרוב אבל בדבר ברור שה' אלקינו אמת ותורתו אמת או גם כאשר אלפי אלפים מאומות העולם שיאמרו נגד זה אין שומעין להם...

ועבדתם את ה' אלקיכם וגו' והסירותי מחלה מקרבך וגו' (כ"ה, כ"ה) הנה אמרו חז"ל (מ"ק נח) בני חיי מזוני לאו בזכותא תליא אלא במזלא תליא, אולם בתוס' כתוב שע"י רבוי תפלה יכולין לשנות את המול למובה. והנה איתא בחז"ל (ב"ק צב) ועבדתם זו תפלה לזה אמר הכתוב שע"י ועבדתם את ה' אלקיכם בתפלה יתקיים וברך את לחמך - מזוני, והסירותי מחלה - לא תהיה משכלה ועקרה - בני, את מספר ימך אמלא - חיי... (פנים יפות)

ויקחו לי תרומה מאת כל איש וגו' (כ"ה, ב') ההדגשה מאת כל איש בא לרמוז שאם אדם אוהב את חברו ומוכן לקבל ממנו התוכחה שמוכיחו או שמוכן ללמוד ממנו מדות טובות שרואה אצלו, זה יגרום שיתעלה בעבודתו יתב"ש, וזהו ויקחו לי תרומה מאת כל איש, כנו' שיש ביניהם אהבה ככל אשר ידבנו לבו לקבל עול מלכות שמים מכל איש תקחו את תרומתי כי תהיה ביניכם יכולת לקבל כל אחד מחבירו מדות טובות כנ"ל. (כהונת אלימלך)

ויקחו לי וגו' (כ"ה, ד') פרש"י לי לשמי, דייקא לשמי דהנה אם יבנו את המשכן-המקדש יוכל הכהן לקרא שם ה' כתיבתו ויתקדש שמו יתברך כראוי וכיאה...

(מתוך כהונת אור)

שיחת הרא"ש זיע"א כ"ח ניסן תשל"ה (חלק שלישי) ה'בא לזכרו ע"ה א.א.

מה' שיתן לי את הנשימה הזאת, ללמוד מהשטן שמשחיר את ליבי. בלעדי זה אין לי יכולת להחזיק מעמד.

אף אחד אינו יודע את עיתותיו ואת רגעיו ולא יכול לדעת מה יהיה בסוף, אפילו רבן יוחנן בן זכאי אמר לתלמידיו שאיננו יודע באיזה דרך מוליכים אותו, אבל עם עקשנות אפשר לעבור בשלום את החיים עם השטן. עם העקשנות שאנו לומדים ממנו. ולא ליפול ברוח.

אני מבקש מכם: שמעו את הדברים שלי! הקשיבו לדיבורים שאני מדבר אתכם! אלו לא דברים שבדיתי מליבי, היסורים והכאבים העמוקים שהיו מנת חלקי הם המדברים, ואני מרחם עליכם שלא יקרה לכם מה שאני עברתי. ואם תשמעו ותכניעו את עצמכם, ותכירו את הסכנה הגדולה בה אנו נמצאים, ותחיו בתחושה כמו שאתם יוצאים למדבר ורואים מרחוק אריות ונחשים ועקרבים, וכל השטח זרוע עם קוצים ודרדרים באין מקום למדרך כף רגל, הפחד גובר והולך עם כל נשימה, וכל הזמן רק מחכים מתי יגיע הרגע שנוכל לצאת מהמקום הנורא הזה לחיות בשלום. זוהי המציאות בה אנו צריכים לחיות את חיינו, כי אריות טורפים רודפים אחרינו, נחשים ועקרבים כרוכים אחרינו, כל חיינו זרועים קוצים ודרדרים, ואין אפשרות לצאת מהמצב הזה רק בכח האמונה. כאשר נתבונן ונשאל את השאלה: איך אני קיים במצב הזה? כי במצב בו אני שרוי - כפי

דבר זה אנו רואים אצל דוד המלך, שמתחילה סבר שתיתכן מציאות של אהבה בלי סיבה של פחד. הוא הרג את יצרו והוא יכול להתגבר עליו. "ולבי חלל בקרבי". אולם הקב"ה הראה לו ש"אל תאמין בעצמך עד יום מותך". והיות שהוא היה משיח צדקנו, דוד מלך ישראל חי וקיים, הוא היה בבחינת אורו של משיח, לכן מיד הוא אמר חטאתי! דהיינו, תמיד אני בסכנה, "וחטאתי נגדי תמיד", ולא בגאות ובהפקרות ח"ו, ובמציאות שיש בה בחינה של נפילות. ועל כן ביקש "בחנת לבי פקדת לילה צרפתי בל תמצא זמותי בל יעבור פי", כלומר: שהפה והגוף לא יוציאו לפועל את מה שאני חושב ורוצה בלב. אפילו צדיק גדול שקיים את כל התורה כולה באמונה גם הוא לא יודע מה היה אתו בעבר, כי העבר אין והעתיד עדיין, אנו חיים רק את ההווה. ובהווה הוא בבחינת וחטאתי נגדי תמיד, כי חוטא ופושע אני.

קשה מאד לצאת מן המיצר. דוד המלך אמר מן המיצר קראתי י-ה ענני במרחב י-ה, אי אפשר לדמיין את גודל המרחב שיש ביציאה הזאת, היות שאי אפשר לתאר בעולם את הכאבים שקיימים במציאות. אדם ממש מסוכן מרוב כאבים בכל נשימה ונשימה, הוא מחזיק את הנשמה בקרבו שלא תברח, ושהוא לא ישתגע, ושהחיים שלו לא יהרסו. אולם דבר אחד מחזיק אותי, אם השטן היה יכול לבוא ליוחנן כהן גדול ולכל אלו שהגיעו להפקרות, אותו דבר אני מבקש

המשך יבוא אי"ה

ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (כ"ה, ב) יש לפרש כפל הלשון 'ויקחו', 'תקחו', כי ישראל הביאו את נדבת לבם לצורך המשכן בלב מהור ורוח נדיבה ואף שהביאו נדבתם במדה מוגבלת זה היה מפני שלא היה להם יותר אבל במחשבתם רצו להביא את כל חללי דעלמא, הרי שבנדבת לבם היה התרומה בפועל במלואו, וזהו 'ויקחו' והיה התשוקה לנדיבת לב, וזהו 'תקחו' את תרומתי' כפי הנתינה בפועל ועי"ז ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם דהיינו בתוך מחשבתם מתשוקתם הנפלאה שהוא למעלה מהנתינה בפועל...

ויקחו לי תרומה (כ"ה, ב) וקשה דהוי ליה למימר ויתנו לי תרומה ונראה דהנה איתא בפ"ק דקדושין דבעינן שהבעל יתן את מעות הקדושין, מלבד אם הוא אדם חשוב שתתקדש בקבלת המעות מהאשה, וזהו 'ויקחו'. אמנם כתב הר"ן שכל זה יועיל כשקבל הבעל במתנה גמורה ולא על מנת להחזיר, לפי"ז יובן דברי רש"י 'לי לשמי' דרק לשמי יש ערך לנתינה שניתנה לשם שמים ולא על מנת לקבל פרס... (שב שמעתתא בהקדמה)

ויקחו לי תרומה (כ"ה, ב) הנה באמת הכל שייך להקב"ה כמש"כ לי הכסף לי הזהב (חגי ב) אך איתא בכרכות (לה) דמקרא אחד כתיב לה' הארץ ומלואה ומקרא שני כתיב והארץ נתן לבני אדם, ומתוך שאחר שמברך על האוכל או נותן לו הקב"ה את המאכל במתנה. כן בעינן תרומת המשכן עי"ז שיתנו את התרומה להקב"ה עי"ז יהיה הממון שלהם, לכן שפיר נאמר ויקחו כך שהנתינה והלקיחה באים כאחד. (חתם סופר)

מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (כ"ה, ב) במדרש: כי לקח טוב נתתי לכם, כי כשקבלו את התורה מוטל עליהם לרומם כל הבריאה אליו יתברך שמו, וזהו מאת כל איש וכו' תקחו את תרומתי כי יש כח בתורה ליקח את כל התחתונים לקרבם להקדושה ומכ"ש שיש כח ע"י התורה להמשיך הקדושה משמי מרום.

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (כ"ה, ח) בתוכו לא נאמר, הנראה לפרש שהקב"ה הוריע למשה רבנו ע"ה אודות הכח הרוחני של המשכן-המקדש שגם אחר החרבן ועד הדור האחרון תשרה השכינה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות וכל זה הוא מחמת שבראשונה עשו לי מקדש... גם באמרם ז"ל (בכרכות נח) יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ הכוונה גם להשראת השכינה בכל עת ועידן אפילו כשהמקדש בחורבנו...

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ככל אשר אני מראה אותך - וכן תעשו (כ"ה, ט-ח) הנה ידוע שיש באדם כל הכלים דוגמת המשכן-המקדש וצריך האדם להתקדש בעשר קדושות עד שיזכה שתשרה שכינתו עליו כגון מזבח לזבח את יצרו. מזבח הקמורת מעשיו נעים כקמורת, מנורה יאיר לאחרים וכו', וזהו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם להשרות בהם שכינתו יתברך.

וכן תעשו (כ"ה, ט) רש"י: וכן תעשו לדורות. הקשה הרמב"ן הלא לא היה שוה המזבח שעשה משה, למזבח שעשה שלמה והאיך אפשר לומר וכן תעשו לדורות? נראה שכוונת הכתוב הוא דכשם שעתה אינך רשאי לשנות מכפי שאני מראה ומצוה אותך כן תעשו לדורות כאשר אראה אותך ע"י הנביאים שבאותו דור כך תעשה ולא תשנה כלום.

יו"ל ע"י מערכת החברותא רח' עדני 3 ירושלים

02 - 5829688 פקס: 02 - 5325477

ת.ד. 5080 ירושלים 91050

לעילוי נשמת

הרה"צ ר' משה ב"ר מאיר קלירס זצ"ל

נלב"ע כ"ג שבט

ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע